

DECIZIA NR.54
din 14 ianuarie 2009

**asupra sesizării de neconstituționalitate a dispozițiilor articolului unic pct.1-23 din
Legea privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.60/2006
pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală,
precum și pentru modificarea altor legi**

În temeiul prevederilor art.146 lit.a) din Constituție și al art.15 alin.(1) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, la data de 17 octombrie 2008, un grup de 55 de deputați a solicitat Curții Constituționale să se pronunțe asupra constituționalității dispozițiilor Legii privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.60/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi.

Sesizarea de neconstituționalitate a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.11244 din 20 octombrie 2008 și constituie obiectul Dosarului nr.2042A/2008.

La sesizare a fost anexată lista cuprinzând semnăturile celor 55 de deputați. Potrivit acestei liste, autorii sesizării de neconstituționalitate sunt următorii: Rădulescu Cristian, Barbu Gheorghe, Buda Daniel, Coșea Mircea, Uricec Eugen C., Petru Movilă, Ciocâlțeu Alexandru, Fuiă Stelian, Lambrino Radu, Ioan Oltean, Ionescu Daniel, Drăguș Radu Cătălin, Constantinescu Anca, Brânză William, Iulian Vladu, Igaș Traian Constantin, Lificiu Petru, Boagiu Anca Daniela, Codîrlă Liviu, Albu Gheorghe, Bușoi Diana Maria, Iliescu Valentin Adrian, Liga Dănuț, Sandu Gabriel, Știrbeț Cornel, Pardău Dumitru, Amarie Constantin, Preda Cezar, Cantaragiu Bogdan, Petrea Constantin, Călian Petru, Bruchental Ionela, Andreică

Romică, Buhăianu Ovidiu, Mocanu Alexandru, Bardan Cornel Ștefan, Ilie Cristian, Tabără Valeriu, Rogin Marius, Ungureanu Petre, Vasil Mihaela, Mironescu Laurențiu, Sârb Gheorghe, Iordache GrațIELA, Popescu Corneliu, Piteiu Marcel Adrian, Tudor Constantin, Iustian Mircea Teodor, Străchinaru Petre, Rusu Valentin, Zaharia Claudius, Momanu Corneliu, Oancea Viorel, Almășan Liviu și Constantinescu Viorel.

În motivarea sesizării de neconstituționalitate, autorii acesteia susțin că dispozițiile de lege menționate nu sunt conforme cu prevederile constituționale ale art.21 alin.(3) referitoare la dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzei într-un termen rezonabil. Astfel, prin instituirea caracterului obligatoriu al efectuării expertizei solicitate de părți în vederea stabilirii legalității obținerii unor mijloace de probă este afectat dreptul la un proces echitabil, deoarece numai instanța este cea care trebuie și poate să aprecieze cu privire la legalitatea unui mijloc de probă și nicidecum un expert. În plus, potrivit art.6 par.1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, numai o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, va putea hotărî asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală. În acest sens, autorii sesizării fac trimitere la Decizia Curții Constituționale nr.742 din 24 iunie 2008, prilej cu care instanța de contencios constituțional a statuat că prin conferirea prerogativei dispoziției unui reprezentant al executivului cu privire la o propunere formulată de judecător sau de procuror se realizează o ingerință a executivului în activitatea autorității judecătorești.

Referitor la nulitatea probelor și mijloacelor de probă obținute cu încălcarea dispozițiilor din Codul de procedură penală, autorii susțin teza potrivit căreia prin aceste texte este sancționată orice vătămare, ceea ce are drept efect imposibilitatea ca în anumite cazuri să se poată afla adevărul și, pe

cale de consecință, persoanele vinovate penal să nu poată fi trase la răspundere iar persoanele vătămate să nu-și poată valorifica drepturile.

Prin modificarea alineatului 6 al articolului 91¹ din Codul de procedură penală (art.I pct.1¹² din actul normativ contestat), s-a interzis înregistrarea convorbirilor dintre avocat și partea pe care o reprezintă, precum și folosirea acesteia ca mijloc de probă. Acest fapt atrage după sine afectarea dreptului la un proces echitabil, deoarece ar trebui ca, în acord cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, convorbirile să poată fi înregistrate când există „indicii plauzibile privind participarea avocatului la comiterea unor infracțiuni”.

În sfârșit, autorii excepției sunt nemulțumiți de reglementarea art.I pct.1¹⁸ din actul normativ criticat, potrivit căreia înregistrările făcute cu încălcarea legii sunt nule, deoarece textul anihilează posibilitatea instanței de a uza de interceptările efectuate de părți sau de alte persoane, fapt ce contravine dreptului la un proces echitabil. În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că judecătorului îi revine responsabilitatea admisibilității înregistrărilor efectuate de părți, chiar dacă aceasta s-a realizat în urma unei acțiuni de provocare.

În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992, sesizarea a fost transmisă președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului, pentru a-și formula punctele de vedere asupra sesizării de neconstituționalitate.

Președintele Camerei Deputaților apreciază că sesizarea de neconstituționalitate a Legii privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.60/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea altor legi este neîntemeiată, pentru următoarele considerente:

1. Textul introdus în lege la art.1¹⁹ referitor la caracterul obligatoriu al efectuării expertizei în cazul când aceasta a fost solicitată de către părți, cu scopul de a se stabili dacă mijloacele de probă au fost obținute în mod legal, are în vedere modalitatea de obținere a acelor probe în privința cărora partea se plânge de modul în care acestea au fost obținute, prezervate și, în mod special, împotriva cazurilor de falsificare a probelor prin mijloace tehnice. Posibilitatea verificării este, dimpotrivă, o garanție a respectării principiului la un proces echitabil.

Judecătorul este desigur acela care are dreptul de a verifica legalitatea probatoriului și a modului în care acesta a fost obținut, dar el poate face acest lucru pentru acele situații în care probatoriul a fost obținut în condiții de legalitate. Pentru cazurile în care probatoriul nu a fost obținut în condiții de legalitate, respectiv, pentru acele cazuri în care probatoriul a fost contrafăcut, dar și pentru cazurile în care probele invocate au fost obținute, bunăoară, într-o țară străină, judecătorul național nu va putea el verifica modul în care proba a fost obținută în străinătate.

2. Cu privire la nulitatea probelor și a mijloacelor de probă a autorizațiilor și înregistrărilor obținute cu încălcarea prevederilor Codului de procedură penală, Președintele Camerei Deputaților arată că această critică se referă la mai multe texte pretins neconstituționale, respectiv la pct.1⁵, pct.1⁹, pct.1¹⁴, pct.1¹⁸ și pct.11⁷ din legea contestată și că, dimpotrivă, sancțiunea nulității prevăzută expres prin textele de lege criticate nu face altceva decât să asigure concordanța dintre dispozițiile pretins încălcate cu dreptul la apărare, dreptul la siguranța persoanei, dreptul la secretul vieții private și dreptul la un proces echitabil.

3. Cu privire la interzicerea înregistrării convorbirilor dintre avocat și partea pe care o reprezintă sau o asistă într-un proces, se arată că semnatarii sesizării nu observă că și în actuala reglementare procedurală astfel de înregistrări nu pot fi folosite ca mijloc de probă. Dimpotrivă, noua formă a art.91¹ alin.6 din Codul de

procedură penală, introdus prin textul criticat (pct.1¹²), constituie o garanție suplimentară a confidențialității relației profesionale dintre parte și avocat. În acest mod, este substanțial consolidat dreptul la apărare al tuturor părților care pot fi implicate în procesul penal.

4. Pct.1¹⁸ din lege nu face altceva decât să sancționeze cu nulitate încălcarea procedurilor referitoare la interceptările și înregistrările audio sau video, adică a mijloacelor de probă obținute ilegal, cu încălcarea prevederilor imperative ale Codului de procedură penală, și să responsabilizeze și organul de urmărire penală în privința modului în care își desfășoară activitatea.

Guvernul apreciază că sesizarea de neconstituționalitate este întemeiată.

1. Astfel, dispozițiile referitoare la instituirea obligativității expertizei pentru a se stabili legalitatea obținerii mijloacelor de probă aduc atingere nu numai prevederilor constituționale ale art.21 alin.(3) care consacră dreptul la un proces echitabil, ci și celor ale art.124 alin.(3) referitoare la independența judecătorilor și celor ale art.131 alin.(1) privind rolul Ministerului Public, deoarece se ajunge la situația în care o persoană din afara sistemului judiciară să controleze și să infirme actele procesuale sau procedurale.

2. Referitor la constatarea nulității mijloacelor de probă nelegal obținute, Guvernul arată că prin reglementările de la pct.1³, pct.1⁵, pct.1⁹, pct.1¹⁴, pct.1¹⁸ și pct.11⁷ se creează un stadiu procesual inexistent în actuala procedură și, drept consecință, este afectat dreptul la un proces echitabil. Menținerea unor atare reglementări este inutilă și poate lăsa loc arbitrariului și abuzului de drept. De asemenea, sunt afectate și prevederile constituționale ale art.124 și art.131, deoarece în materia nulităților regula este aceea potrivit căreia nerespectarea dispozițiilor procesuale cu ocazia efectuării unui act atrage nulitatea acestuia numai dacă s-a produs o vătămare ce nu poate fi înlăturată în alt mod, iar nulitatea absolută reprezintă excepția.

3. În ce privește interzicerea înregistrărilor dintre avocat și partea pe care o reprezintă, Guvernul consideră că nu există niciun temei pentru care procurorul să nu poată dispune cu titlu provizoriu, pe o durată limitată, de una din măsurile prevăzute la art.91¹ și următoarele din Codul de procedură penală, cu atât mai mult cu cât acestea sunt dispuse sub rezerva confirmării ulterioare de către instanță. În plus, mai arată că noua reglementare contravine și art.16 alin.(1) și (2) din Constituție, întrucât creează o inegalitate de tratament juridic între avocați și alte categorii sociale.

4. Prevederile art.I pct.1¹⁸ din legea criticată contravin, în opinia Guvernului, dispozițiilor art.21 alin.(3), art.124 și art.131 din Legea fundamentală și face trimitere la aceeași argumentare de la punctul 2.

Președintele Senatului nu a comunicat punctul său de vedere asupra sesizării de neconstituționalitate.

Uniunea Națională a Barourilor din România – Institutul Național pentru pregătirea și perfecționarea avocaților a depus la dosar precizări asupra sesizării de neconstituționalitate, înregistrate la Curtea Constituțională sub nr.378 din 13 ianuarie 2009, prin care apreciază ca nefondate criticile formulate.

C U R T E A,

examinând sesizarea de neconstituționalitate, punctele de vedere ale președintelui Camerei Deputaților și Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, dispozițiile legii criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele :

Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.a) din Constituție și celor ale art.1, art.10, art.15 și art.18 din Legea nr.47/1992, să soluționeze sesizarea de neconstituționalitate.

Deși Curtea a fost sesizată cu neconstituționalitatea dispozițiilor Legii privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.60/2006, în realitate, obiectul sesizării de neconstituționalitate, astfel cum reiese din motivarea acesteia, îl constituie numai dispozițiile articolului unic pct.1-23 din Legea privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.60/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi, dispoziții asupra cărora urmează să se pronunțe Curtea Constituțională.

Analizând criticile de neconstituționalitate formulate asupra acestor dispoziții, Curtea reține următoarele:

Regimul constituțional al procesului penal este definit, între altele, prin normele și principiile Legii fundamentale privind separația puterilor, obligativitatea respectării Constituției și a legilor țării și consacrarea dreptății ca valoare supremă a statului de drept – art.1 alin.(3), (4) și (5), egalitatea cetățenilor în fața legii și principiul potrivit căruia nimeni nu este mai presus de lege – art.16 alin.(1) și (2), accesul liber la justiție și dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil – art.21 alin.(1) și (3), dreptul la apărare – art.24, prezumția de nevinovăție – art.23 alin.(11), imparțialitatea și egalitatea justiției și independența judecătorilor – art.124 alin.(2) și (3) și realizarea justiției prin Înalta Curtea de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești – art.126 alin.(1).

Codul de procedură penală reflectă această reglementare constituțională prin consacrarea regulilor de bază ale procesului penal în Capitolul I al Titlului I din Partea generală, din care sunt relevate în cauza de față definirea *scopului procesului penal*, ca fiind *constatarea la timp și în mod complet a faptelor care constituie infracțiuni, astfel ca orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nicio*

persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală, principiul aflării adevărului și garantarea dreptului la apărare învinuitului, inculpatului și celorlalte părți în tot cursul procesului penal.

Dispozițiile legale care formează obiectul sesizării de neconstituționalitate contravin evident acestor norme și principii constituționale.

Prin articolul unic punctul 1 subpunctele 1³, 1⁵, 1⁶, 1⁹, 1¹⁸ și punctul 12 subpunctul 11⁷, s-au introdus în Codul de procedură penală dispoziții prin care se sancționează cu nulitatea absolută orice încălcare a normelor de procedură privitoare la administrarea probelor, indiferent de importanța încălcării, de motivul care a determinat-o sau de valoarea intrinsecă a probei administrate. În felul acesta, ignorându-se principiul independenței judecătorilor, prevăzut de art.124 alin.(3) din Constituție, se elimină nu numai dreptul judecătorului de a aprecia dacă într-o situație concretă s-a adus o vătămare esențială a drepturilor procesuale ale părților, care să justifice neluarea în considerare a mijlocului de probă, dar și posibilitatea de a stabili valoarea acestuia și, implicit, de a stabili adevărul în cauză. Se încalcă astfel principiul aflării adevărului, adică dreptul la un proces echitabil al părții interesate în luarea în considerare a tuturor probelor administrate care contribuie la aflarea adevărului, și principiul dreptății, consacrat de art.1 alin.(2) din Constituție ca o valoare supremă a statului de drept.

Astfel, **la subpunctul 1²** se prevede că mijloacele de probă obținute ilegal nu pot fi folosite în procesul penal. Reglementarea criticată nu distinge între **neregularitatea** de formă a obținerii mijloacelor de probă și **nelegalitatea** procedurii de obținere a acestora, între efectele vătămătoare grave care nu pot fi înlăturate altfel decât prin anularea mijlocului de probă

și nelegalitățile cu consecințe neînsemnate și care pot fi remediate, și între conținutul probator important pentru aflarea și stabilirea adevărului și conținutul probator nesemnificativ, ceea ce este de esența determinării valorii probatorii a mijloacelor de probă. Iată că acestea sunt dovezi suficiente care, printr-un formalism dăunător stabilirii adevărului și realizării dreptății ca valoare supremă prevăzută de art.1 din Legea fundamentală, consacră un text superficial și imprecis formulat.

Potrivit **supunctului 1³**, constatarea încălcării legii în obținerea mijloacelor de probă și nulitatea acestora se face de procuror prin rezoluție sau de către instanță prin încheiere motivată, la cererea părților sau din oficiu. Probele declarate nule vor fi sigilate și păstrate la sediul parchetului până la soluționarea cauzei sau până la expirarea termenului de prescripție, după caz.

Curtea constată că scoaterea probelor din dosar și păstrarea lor sigilate la parchet înseamnă epurarea dosarelor. Toate probele trebuie să rămână în dosar pentru a fi cunoscute de toate părțile, pentru a fi verificate și confruntate cu celelalte probe și pentru ca instanțele superioare în căile de atac să verifice temeinicia și legalitatea constatării nulității de către procuror sau de către instanța de fond, să verifice concludența conținutului probator și coroborarea acestuia cu celelalte dovezi ce nu sunt contestate și să se poată face verificări suplimentare privind sursa probatorie.

Magistrații – procurori și judecători – sunt cei care stabilesc veridicitatea probelor, adevărul și pronunță soluțiile, iar părțile interesate în proces au dreptul și obligația de a contribui la stabilirea adevărului și înfăptuirea dreptății în cauză.

În plus, textul este incoerent redactat, deoarece prevede motivarea numai la încheierea instanței, nu și la rezoluția procurorului, folosește

termeni precum „constatarea nulității” și „declararea nulității”, cu toate că nulitățile se constată și nu se declară, iar stabilirea termenului de păstrare este confuză.

Procurorul nu poate avea calitatea de a constata sau declara nulitatea unui act procesual, întrucât printre mijloacele de probă se pot găsi înscrisuri preexistente, acte scrise de constatare, înregistrări transcrise, filme sau fotografii explicitate. Or, constatarea nulității unor asemenea acte juridice nu a fost niciodată în competența procurorului, acesta din urmă, în aprecierea probelor, putând doar să se pronunțe asupra veridicității lor sau să le înlăture în cadrul operațiunii critice de apreciere a probelor.

Curtea constată că și **subpunctele 1⁵, 1⁶ și 1⁸** ale punctului 1 al articolului unic din legea criticată sunt neconstituționale pentru argumentele expuse anterior.

Subpunctul 1⁹ se referă la declarații obținute cu nerespectarea unor dispoziții legale și care sunt nule, înlăturate etc.

Această reglementare, împreună cu dispozițiile anterioare prin care se instituie nulitatea absolută a mijloacelor de probă și a actelor procesuale obținute cu nerespectarea strictă a dispozițiilor legale, nu disting între cele două tipuri de nulități după cum vătămarea produsă poate fi înlăturată numai prin anularea actului procesual ori vătămarea este de formă sau neînsemnată, putând fi remediată de instanță sau de procuror.

Nulitatea se constată printr-o hotărâre judecătorească, la cererea unei părți vătămata, în cadrul unor dezbateri contradictorii, prin administrare de probe și cu dreptul de a apela la controlul judiciar prin căile de atac instituite de lege.

Nici rezoluția procurorului, nici încheierea instanței nu pot constata nulitatea unor mijloace de probă, care, deși pot avea anumite imperfecțiuni și

pot fi obținute fără respectarea strictă a regulilor specifice, sunt esențiale sub aspectul conținutului probator. Numai instanțele judecătorești, urmând o procedură specifică, pot constata nulitatea unor asemenea acte juridice ce pot fi și mijloace de probă.

Procesul deliberării judecătorului sau procurorului implică analiza critică și comparativă a probelor administrate și exclude procesul de anulare a unor mijloace de probă sau scoaterea de la dosar a acestora prin eludarea controlului judiciar și a procesului de apreciere a acestora.

În același context, din rațiuni ce vor fi expuse în cele ce urmează, Curtea constată că sunt neconstituționale și aspectele legate de *interzicerea înregistrării convorbirii dintre avocat și partea pe care o reprezintă, precum și cele referitoare la utilizarea ca mijloc de probă a înregistrărilor efectuate de părți ori de alte persoane*, așa cum au fost modificate prin **subpunctul 1¹²** al punctului 1 al articolului unic din legea criticată.

Dacă se pornește de la premisa unanim acceptată că, din anumite rațiuni ce țin de apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și libertăților cetățenilor, desfășurarea instrucției penale și altele, exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți poate fi restrâns, se pune în mod logic întrebarea referitoare la consecințele ce decurg din reglementarea potrivit căreia este interzisă înregistrarea convorbirilor dintre avocat și partea pe care o reprezintă. Aceasta deoarece este posibil ca partea pe care o reprezintă avocatul să fie tocmai inculpatul pentru care s-a obținut în mod legal, în condițiile Codului de procedură penală, autorizarea. Cu alte cuvinte, se consacră teza potrivit căreia, în pofida faptului că avocatul ori partea pe care o reprezintă comit grave infracțiuni, acestora nu le vor putea fi înregistrate convorbirile, întrucât se situează, spre deosebire de ceilalți cetățeni, deasupra legii. Așa fiind, prin

convertirea confidențialității, ca obligație a avocatului de a nu divulga ceea ce a discutat cu partea pe care o apără, în secret absolut se încalcă exigențele art.16 alin.(1) și (2) din Constituție.

Prin **subpunctul 1**¹⁸ s-a modificat art.91⁶ din Codul de procedură penală, în sensul eliminării posibilității de a se folosi ca mijloace de probă înregistrările realizate de părți sau de alte persoane fără încălcarea vreunei dispoziții legale, posibilitate prevăzută expres în reglementarea actuală. Se elimină astfel, de exemplu, posibilitatea de a se utiliza ca mijloace de probă imaginile înregistrate de camerele de supraveghere video din incinta unei bănci pentru identificarea autorilor unui jaf, înregistrările efectuate de victima unei agresiuni în propriul domiciliu, înregistrările efectuate de persoane particulare cu ocazia unui grav accident de circulație în urma căruia au rezultat victime, iar autorul accidentului a părăsit locul faptei etc. Prin eliminarea posibilității de probațiune, se limitează dreptul persoanei vătămate prin infracțiune, și nu numai al acesteia, de a se apăra pe cale judiciară, încălcându-se astfel principiul dreptului la apărare consacrat prin art.24 alin.(1) din Constituție, ca și principiile accesului la justiție și al dreptului la un proces echitabil, prevăzute de art.21 din Legea fundamentală.

Cu privire la reglementarea articolului unic punctul 1 **subpunctul 1**¹⁹ care consacră **obligativitatea** efectuării expertizei ori de câte ori o parte o solicită **în scopul de a se stabili legalitatea** modului de obținere al mijloacelor de probă, Curtea arată următoarele:

Potrivit art.116 din Codul de procedură penală, expertiza se dispune pentru lămurirea unor *fapte* sau *împrejurări* în vederea aflării adevărului și nu poate avea drept scop stabilirea de către expert a legalității obținerii mijloacelor de probă. A accepta o astfel de posibilitate echivalează cu accesul nelimitat la dreptul de a contesta legalitatea tuturor mijloacelor de

probă administrate într-o cauză. Pe cale de consecință, s-ar aduce grave prejudicii dreptului la soluționarea cauzei într-un termen rezonabil ca o componentă a dreptului la un proces echitabil, procurorul sau judecătorul fiind obligat, în detrimentul îndeplinirii actului de justiție, să administreze uneori inutil astfel de probe cu efect dirimant asupra procesului penal.

Pe de altă parte, potrivit art.64 din Codul de procedură penală, expertiza efectuată în temeiul art.I pct.1¹⁹ din legea criticată este un mijloc de probă. Cu toate acestea, prin instituirea caracterului obligatoriu al efectuării sale cu un obiectiv prestabilit, îi este conferită o valoare peremptorie de o forță superioară celorlalte probe administrate într-o cauză.

Prin definiție, expertiza este o cercetare efectuată, la cerere, de o persoană care posedă cunoștințe temeinice într-un anumit domeniu, asupra unei probleme din acel domeniu. Or, în domeniul aplicării legii într-o cauză dedusă judecării, inclusiv în ceea ce privește legalitatea administrării mijloacelor de probă, expert este însuși judecătorul cauzei, care, în virtutea pregătirii sale profesionale și a statutului său de independență, are competența de a decide cu privire la raporturile juridice deduse judecării, a mijloacelor de probă administrate și a normelor juridice aplicabile. Din această perspectivă, textul de lege analizat, prin care se prevede că evaluarea legalității unui mijloc de probă poate fi făcută de către o altă autoritate decât judecătorul cauzei, în primă instanță sau în căile de atac, contravine principiului independenței judecătorilor.

Așa fiind, ar fi inadmisibil să se consacre ideea unui transfer de autoritate a deciziei de la organul de urmărire penală ori instanța de judecată la expert, cu atât mai mult cu cât sarcina administrării probelor, condiționată de caracterul concludent și util al acestora, revine, potrivit art.65 alin.1 din Codul de procedură penală, primilor. Aceasta deoarece s-ar leza principiul

constituțional al separației puterilor în stat, judecătorul sau procurorul fiind ținut să se conformeze unui *status quo* legal sau ilegal, așa cum a fost stabilit de expert. Or, de vreme ce, potrivit art.126 alin.(1) și art.124 alin.(3) din Legea fundamentală, „*Justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege*” și „*Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii*”, nu poate fi primită reglementarea care conferă expertului, auxiliar al justiției ori martor științific, după unele opinii, prerogativa dispoziției. În acest sens a statuat Curtea Constituțională cu prilejul pronunțării Deciziei nr.742/2008, reținând în esență că, în cadrul democrației constituționale, este nepermisă atribuirea competenței șefului unei unități de poliție să decidă cu privire la o propunere formulată de către judecător sau de procuror. *Mutatis mutandis*, aceste argumente sunt valabile și în prezenta cauză.

Prin dispoziția cuprinsă în **punctul 3 subpunctul 3¹** din legea criticată, se elimină din cuprinsul art.141 din Codul de procedură penală prevederea care interzice exercitarea căilor de atac împotriva încheierii prin care prima instanță sau instanța de apel respinge cererea de revocare, înlocuire sau încetare de drept a măsurii preventive. Dispoziția menționată este neconstituțională, deoarece face posibilă obstrucția urmăririi penale de către inculpatul împotriva căruia s-a luat o măsură preventivă și care poate solicita în repetate rânduri revocarea acestei măsurii sau înlocuirea ei, blocând pe durata judecării cererii sale – în primă instanță și în căile de atac – desfășurarea urmăririi penale.

Punctul 12 subpunctul 11⁷ al articolului unic din legea criticată reglementează un nou caz de nulitate absolută, și anume cel referitor la înregistrarea cu mijloace tehnice audio a ședinței de judecată. O asemenea dispoziție nu-și găsește locul în sfera normelor procesual penale, ci vizează o

problemă de logistică ce nu poate avea preeminență în fața probelor administrate într-o cauză penală, deoarece tocmai atunci ar fi afectate drepturile și libertățile justițiabililor. În plus, textul este străin de substanța procesului penal, întrucât, așa cum era și firesc, o reglementare similară se regăsește în art.13 alin.(1) din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.827 din 13 septembrie 2005, potrivit căroră: „*Ședințele de judecată se înregistrează prin mijloace tehnice video sau audio ori se consemnează prin stenografiere.*”

În aceeași ordine de idei, Curtea reține că există în mod obiectiv situații în care nu pot fi aduse la îndeplinire prescripțiile procesuale privind administrarea probelor – de exemplu inexistența, precaritatea sau avarierea mijloacelor tehnice de înregistrare a ședințelor de judecată – iar sancționarea cu nulitatea neînregistrării cu mijloace tehnice audio a ședinței de judecată ar atrage, practic, blocarea activității instanțelor care nu dispun de mijloacele necesare înregistrării audio a ședințelor de judecată. Dispoziția examinată este, în consecință, de natură să cauzeze o încălcare extrem de severă a principiului liberului acces la justiție prevăzut de art.21 din Constituție.

Prin **punctul 16 subpunctul 16⁴ și punctul 21 subpunctul 31 al articolului unic** din legea criticată, se impun procurorului care întocmește rechizitoriul și instanței care pronunță hotărârea sarcini ne semnificative pentru temeinicia și legalitatea actelor procesuale menționate, și care sunt de natură să afecteze judecarea procesului într-un termen rezonabil. Așa fiind, nici aceste dispoziții nu-și găsesc locul în Codul de procedură penală.

Având în vedere numărul mare de texte neconstituționale și necesitatea unei reglementări unitare și concordante a urmării penale, se

impune reconsiderarea în întregime a dispozițiilor Codului de procedură penală.

Pentru considerentele arătate, în temeiul art.146 lit.a) și art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.11 alin.(1) lit.A.a), art.15 alin.(1) și al art.18 alin.(2) din Legea nr.47/1992,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

Decide:

Constată că dispozițiile articolului unic pct.1-23 din Legea privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.60/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi sunt neconstituționale.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică președintelui României, președinților celor două Camere ale Parlamentului și primului-ministru și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Dezbaterea a avut loc la data de 14 ianuarie 2009 și la aceasta au participat: Ioan Vida, președinte, Nicolae Cochinescu, Aspazia Cojocaru, Acsinte Gaspar, Petre Lăzăroiu, Ion Predescu, Puskás Valentin Zoltán, Tudorel Toader și Augustin Zegrean, judecători.